

katerem se smatra, da je razrešen, ali v katerem je umrl. Če se prejel preveč, mora središče načelnik, odnosno njegova rodbina, presežek vrniti ali pa plačati odškodnino po nakupni vrednosti.

§ 8. Ta pravilnik stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglaša v »Službenih Novinah«.

V Beogradu, dne 11. oktobra 1929., št. 43154/III. — Predsednik ministrskega sveta, minister za notranje posle, častni adjutant Njegovega Veličanstva kralja, divizijski general Peter Živković s. r.

## II. dunajska ekskurzija „Pedagoške centrale“ v Mariboru.

(20. do 27. oktobra 1929.)

Kljub raznim peripetijam se je zbralo 30 tovarišev in tovarišic, (med temi le 2 iz ljubljanske oblasti!) da si ogledajo dunajsko šolstvo, o katerem so se danes v Sloveniji mnogi deljena. Vodil je ekskurzijo tov. dr. Zgeč s pomočjo tov. E. Vranca, kot zastopnik oblasti se je ekskurzije udeležil šolski nadzornik tov. Tomažič, kot zastopnik mestne občine mariborske pa prof. dr. Strmšek.

Slovenci smo na Dunaju danes znani kot resno stremelji prijatelji, zato je bil sprejem tudi temu primeren. Ravnatelj Ronge, naš dobri znanec, nam je postregel tako, da smo bili vedno veseli, srečni in lepo spravljani pod streho prijazne »Schülerherberge«. Tudi predsednik Oton Glöckel nas je pozdravil, kakor se pozdravljajo le iskreni prijatelji. Gg. Tadra, Linke, Steiskal, Spiel, Mergenthaler in vsi ostali nadzorniki so se potrudili, da nam podajo jasno sliko dunajske reforme, ki so jo tudi vsestransko utemeljevali. Tako je bilo mogoče, da so udeleženci mogli dobiti vpogled tudi v globino — ne le v širino — reformnih stremeljenj. Vsi so pri hospitacijah, ogledih, predavanjih in zborovanjih mogli soglasno ugotoviti, da Dunaj dela resno in nova vzgoja in reforma ni privilegij režima ali morda »teater«. Posebej smo se zanimali, če res v novi smeri delajo učitelji, pristajši soc.-dem. stranke. Nalašč smo hospitalni dalj časa pri soprogih predsednika dunajskih kršč. socialnih učiteljev in bila je to — ena najlepših ur. Jasen dokaz, da ni »režim« oni movens šol. reforme, ki razburja danes nekatere posameznike, dočim ogromna večina delo obuduje. Jugoslovenci smo — po uradnih podatkih — na IV. mestu dunajskih »romarjev«: v šolskem letu 1928/29. so priromali na Dunaj

Ker bo sigurno postalo tudi vprašanje pravilnika za naturalno stanovanje in kurivo učitelstvu aktualno, ne bo odveč, če učitelji, predvsem pa upravitelji, ki že dosedaj uživajo naturalno stanovanje, izrazijo svoje mnenje, kaj vse naj bi vseboval ta pravilnik in kaj naj organizacija predlaga na merodajna mesta v tem oziru.

Konkretni primeri in utemeljitve na podlagi konkretnih slučajev so dragocene vrednosti. Zato je dolžnost vsakogar, da izrazi svoje mišljenje in ga utemelji. Vprašani bo mnogo, ki bodo urejena z izvršilnimi predpisi k zakonu, zato ne odlašajmo, da nas čas ne prehiti. — k.

učitelji iz Amerike 221, južne Afrike 2, Kitajske 2, Nemčije 388, Anglije 35, Japonske 27, Indije 20, Mehike 3, Norveške 12, Palestine 21, Čehoslovaške 81, Turčije 10, Bolgarije 60, Švice 400, Francije 40, Poljske 102, Jugoslavije 200 (s slušatelji višjih pedagoških šol).

Smoter poučne ekskurzije je bil tokrat še posebno dosežen: udeleženci so spoznali reformna stremeljenja, v posebnem pozdravem večeru v Rotovski kleti so stopili v prijateljske stike z dunajskimi učitelji, ki so se zbrali v lepem številu. Nagovori, petje in cvetje je zbudilo razpoloženje, kakršno je običajno le med odkritosrčnimi kolegi.

Program so Dunajčani prav srečno izbrali, čeprav je bil obširen, da smo bili od jutra do večera na nogah. Vtisi so pa nepozabni, mogočne spodbude bodo brezdvomno vplivale na vsakogar, ki je žrtvoval čas in denar. Težko je bilo slovo od dunajskih prijateljev...

Tokrat smo posetili tudi Slovenski krožek in smo v družbi akademikov in drugih rojakov preživeli lep večer, ki nam ostane v lepem spominu.

Globoko so pa bili udeleženci ganjeni, ko jih je jugoslovenski poslanik dr. Milošević pozdravil in jih povabil na čajanko v poslaniške prostore. Izrazil je posebno veselje, da more ponovno pozdraviti jugoslovenske učitelje na Dunaju, ki je danes center vzgoje. Obljubil je v bodoče vsestransko pomoč in priporočilo na merodajnih mestih.

Pedagoška centrala je z II. ekskurzijo ponovno pripomogla k poglobitvi samoizobraževalnega dela, saj ni v Sloveniji skoraj več okraja, ki ne bi imel vsaj enega dunajskega »romarja«. — Zora puca, bit će dana!

— c.

## Splošne vesti.

— Ekskurzije na Dunaj so se tokrat udeležili: prof. dr. J. Zgeč — Maribor, E. Vranec — Studenci, šolski nadzornik Tomažič — Maribor, prof. dr. P. Strmšek — Maribor, A. Alt — Maribor, K. Mavrič — Ljutomer, F. Podgornik — Limbuš, V. Strmšek — Sv. Lenart v Slov. gorici, F. Verk — Rogaska Slatina, Br. Čeh — Slov. Bistrica, J. Vreže — Šoštanj, C. Trobec — Šoštanj, Staša Poljanec — Maribor, G. Kuresch — Ptuj, O. Feigl — Slov. Bistrica, M. Kopač — Murska Sobota, Iv. Jerala — Murska Sobota, F. Strašek — Smarje, D. Zupančič — Litija, M. Teply — Maribor, E. Kosi — Maribor, I. Moder — Slovenjgradec, V. Dojčimović — Maribor, F. in F. Logar — Laporje, A. Lapornik — Trbovlje, E. Troha — Ptuj, M. Suša — Maribor, M. Rozman — Maribor in M. Jerše — Ptuj.

— Sklen Pedagoške centrale v Mariboru glede OIO. Na seji širjega odbora Pedagoške centrale v Mariboru, ki se je vršila dne 13.

### Sprejem v Mariboru.

Dne 25. oktobra t. l. popoldne je prispel pevski zbor v Maribor z ljubljanskim brzim vlakom. Kljub zamudi je goste pričakovala na kolodvoru velika množica naroda, zlasti mladine. Do Pragerskega se je gostom peljal naproti podpredsednik JČlige dr. Avguštin Reisman. Na kolodvoru jih je v imenu učitelstva UJU in JČlige pozdravil ravnatelj g. Humeč. Mestno občino je zastopal podžupan dr. Lipold, velikega župana prosvetni inspektor dr. Kotnik, češko kolonijo trgovce g. Fran Bureš. Svoje rojake je pozdravila hčerka ravnateljice Gintza in izročila dirigentu zbora profesorju Ruppeldu šopek svežih svetlic. Slovaki so nato okrašeni s cveticami zapeli lepe slovaške narodne pesmi in se ob iskrenih ovacijah občinstva podali v sprevedu do koncertne dvorane Unika.

V družbi z odborniki JČlige in tovarišev učiteljev so obiskali vinarsko šolo, katero vse češke korporacije, ki prihajajo v Jugoslavijo, po zaključku svoje turnee, prav radi posejajo. Slovaški učitelji so si ogledali vinograde pod Kalvarijo. Ravnatelj vinarske šole gosp. Priol je na kratko orisal zgodovino šole, njen razvoj in obseg, jim razkazal okolico in jih povabil, da si ogledajo tudi klet, v kateri kipi že novo vino. Za gostoljubnost sta se zahvalila dirigent prof. Ruppeldt in predsednik društva g. Budka, ki se je že na kolodvoru zahvalil za presrečen sprejem.

Zvečer je priredil pevski zbor enako dobro uspel koncert v Mariboru, od koder se je nato odpeljal zbor v domovino, da bodo člani zbora v šoli govorili slovaški mladini o lepota Jugoslavije — kakor je to poudaril na komerzu v Ljubljani dirigent zbora g. prof. Ruppeldt.

oktobra, je bil sprejet glede OIO naslednji sklep: OIO naj ne ustanavlja obligatnih krožkov oziroma delovnih zajednic, istotako naj ne predpisuje tem. Zajednice niso same sebi namen; so le sredstvo tam, kjer poedinec težko sam dela. Snujejo se naj iz konkretnih potreb. Delo na popisnicah, jasni cilj in volja za samoizobražbo bo gotovo ustvarilo te potrebe. »Popotnik« bo take delovne zajednice naprosil, da mu poročajo o svojem delu; na ta način in pa s svojim neposrednim vplivom na tovariše bodo take samoizobraževalne zajednice postale žive celice za samoizobraževalno akcijo učitelstva. Podrobno poročilo o poteku seje Pedagoške centrale priobčimo v prihodnji številki »Učit. Tovariša«.

— Zakasnitev dopustov za ekskurzijo na Dunaj. Pedagoška centrala poroča: V ljubljanski oblasti je povzročila zakasnitev prepozna dospelost dovoljenja od ministrstva. Poverj. Ljubljana je interveniralo, vendar ni šlo drugače. V mariborski oblasti je rešil vso zadevo g. veliki župan. Toliko v pojasnilo na razna pisma.

— Tečaj za učitelje duševno zaostale dece. G. minister prosvete je razpisal natečaj za učitelje in učiteljice, ki se hočejo izpopolniti v vzgoji zaostale in nenormalne dece. V to svrhu bo prirejen v Beogradu tečaj, ki bo zaključen koncem leta z izpitom. Učitelji in učiteljice, ki hočejo prositi za razpisana mesta, ne smejo biti mlajši od 25 let in ne starejši od 35. Prošnje morajo opremiti z izpričevali o dokončanem učiteljskem z najmanj prav dobrim uspehom. Ocena zadnjih dveh let mora biti odlična. Prednost imajo kandidati z znanjem tujih jezikov. Prošnje je treba poslati ministrstvu prosvete, odsek za osnovno šolstvo, najkasneje do 20. novembra t. l.

— Višja pedagoška šola v Zagrebu. Začetkom letošnjega leta je bilo javljeno, da bo višja pedagoška šola v Zagrebu ukinjena in da se zato ne bodo več sprejemali slušatelji. Sedaj je rektorat višje pedagoške šole izdal obznanje, v kateri sporoča, da je ministrstvo prosvete odobrilo vsem dosedanjim slušateljem še za tekoče šolsko leto dopust s pravico na vse prejemke ter da se bo vršilo vpisovanje v šolo v dneh 4., 5. in 6. novembra.

— Redukcija draginskih doklad državnih namestencev in upokojencev. Finančna direkcija objavlja uradno: Prihajajo različna vprašanja in pritožbe o redukciji draginskih dokladov, veljavni izza dne 1. avgusta 1926., ki izvirajo največ iz tega, ker si stranke niso v svesti bistva teh odtegljajev. Da se temu nedostatku odmore, se pojasnjuje, da je po interpretaciji ministrstva financ D. R. br. 101.644 z dne 29. julija 1926. redukcija draginskih dokladov, kakor je objavljena v »Uradnem listu« št. 306/69 z dne 31. julija 1926, definitivna in da je z njo na novo regulirana višina osebne draginske doklade.

Oblike kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

— Vse tovariše in tovarišice kočevskega sreza, zlasti pa šolske upravitelje prosim, da mi v kratkem pošljete 32 Din za Slovensko šolsko Matice. Nikar ne pustimo tako ob strani to našo velevažno institucijo, kajti lani je bilo v našem srezu bore malo naročnikov. Dvignite se torej vsi! — Herman Kmet, poverjenik, Ribnica, Dolenjsko.

— Gospodom šolskim upraviteljem! (Prošnja.) Zbiram gradivo za življenjepis učiteljev, ki so službovali na bivšem Kranjskem pred l. 1869. (t. j. pred objavljenjem avstr. šol. zakona). Mnogo gradiva sem nabral v škofijskem arhivu in v arhivu deželne vlade v Ljubljani, marsikaj pa tudi v šolskih listih in zgodovinskih zbirkah. Da bodo pa podatki kolikor mogoče točni, potrebujem še podatkov iz šolskih kronik in drugih spisov šolskih arhivov. Zato prosim gg. šolske upravitelje, da mi čimprej pošljete izpiske iz svojih kronik in drugih listin o vseh učiteljih, ki so službovali na posameznih šolah pred l. 1869., oziroma o onih, ki so službovali tudi še po tem letu, tudi za dobo od 1869. l. dalje do njih upokojitve, oziroma smrti. Zlasti prosim za točne podatke, kje in kdaj je bil kdo rojen, kdaj in kje se je šolal, od kdaj pa do kdaj je služboval na tej ali oni šoli, kdaj je bil upokojen, oziroma kdaj je umrl. Z nekaterimi teh podatkov, če jih ni v kroniki, Vam bodo gotovo drage volje postregli gg. župniki iz svojih župnijskih matric. Ker je gotovo vredno, da vsestransko spoznamo vse tiste moške, ki so v težkih razmerah delovali za izobrazbo našega naroda, trdno pričakujem, da bo vsak šolski upravitelj z veseljem prispeval k postavitvi skromnega spomenika nekdanjim požrtvovalnim pionirjem narodne kulture. Vsem pa, ki se bodo odzvali moji prošnji, izrekam že naprej svojo najiskrenejšo zahvalo. — Josip Novak, višji šolski nadzornik v pok., Vžmarje, p. št. Vid nad Ljubljano.

— Odtegotanje službenih prejemkov državnih namestencev v korist zadrug državnih uslužbencev. Na vlogo »Zadruga državnih in samoupravnih uslužbencev za zgradbo stanovanj v Beogradu« je finančno ministrstvo pod D. R. št. 72.474 od 15. maja t. l. izdalo naredbo, da morajo vse izplačevalne blagajne, ki odtegujejo od prejemkov državnih uslužbencev mesečne zneske za navedeno zadružno zadržane vsote poslati začetkom vsakega meseca za prošli mesec Državni hipotekarni banki. Naznačiti je v spremnem listu, da je to storjeno v korist imenovane zadruge za zgradbo stanovanj državnih uslužbencev. — V slučaju neposlušnosti bosta predstojnik in blagajnik urada kaznovana.

»N. Gl.«

## Kupite na obroke!

Opozarjamo na današnjo prilogo

### Kreditne zadruge

detalnih trgovcev

v Ljubljani, r. z. z o. z.

— Priobčevanje člankov in sestavkov v strokovnih časopisih in v listih društev fin. uradnikov. Pod tem naslovom je priobčil »Uradni list« od 9. oktobra 1929, št. 100 naslednje opozorilo: »Opazil sem, da se pojavljajo v posrednih strokovnih časopisih in listih raznih društev uradnikov meni podrejenega ministrstva jako pogostoma članki in sestavki s katerimi se krši avtoriteta oblastev in katerih vsebine ne morem dovoliti ne trpeti. V takih člankih in sestavkih se priobčujejo namreč pogostoma kritike posrednih zakonov in naredb, ki niso prežete z znanstvenimi motivi, ampak imajo izvestno nedovoljeno tendenco. Prav tako sem opazil, da se dajo v takih člankih in sestavkih pojasniti za konov in naredb, ki so pogrešna in netočna. Ne zgodi se pa tudi poredkoma, da se pri našajo v omenjenih časopisih in listih članki in sestavki, s katerimi se zastopajo stanovske koristi v nedostojni in borbeni obliki in ki prikrito menijo na izvestne višje uradnike ministrstva za finance ali meni podrejene finančne urade. Izhajajoč s stališča, da morajo služiti poedina društva finančnih uradnikov povsem drugim namenom in da je dosežati te namene tako, kakor ustreza državnim koristim in ugledu stroke, ki jo zastopajo, prepovedujem vsem finančnim uradnikom, da bi izročali javnosti bodisi v časopisih in listih svojih društev, bodisi na kakršenkoli način po tisku s svojim podpisom ali brez njega sestavke, članke, brošure itd., s katerimi kritizirajo, odnosno napačno in netočno tolmačijo zakone in naredbe, odnosno razpravljajo na razloženi način o svojih stanovskih vprašanjih. Potemtakem smejo razpravljati finančni uradniki odslej po tisku o kakršnihkoli predmetih in vprašanjih samo zaradi tega, da popularizirajo zakonske odredbe in naredbe, svoja obča stanovska vprašanja pa smejo sproževati in poudarjati edino z vlogami, poslaniimi bodisi neposredno, bodisi po svojih društvenih pristojnim oblastem. Zoper vsakega uradnika, ki bi ravnal drugače, bom odredil najstrožje zakonske ukrepe: društva, ki se ne bi ravnala po prednji naredbi in bi dovoljevala, da se objavljajo v njih časopisih in listih omenjeni sestavki in članki, pa se izpostavljajo nevarnosti, da se razpuste.« — V Beogradu, dne 26. septembra 1929, št. 6747.

— Minister za finance: dr. St. Švrljuga s. r.

»Naš Glas«.

— V počaščenje spomina pok. ravnatelja Frana Vrečka v Slovenjgradu so darovali tovariši Hren, Kožuh, Vranec znesek 100 Din Učit. domu v Mariboru. Značilno je, da se je nabrala v počaščenje spomina tega izrednega narodnega delavca za Sokola, podružnico CMD in mestne ubožice v Slovenjgradu lepa

vsota okrog 6000 Din. Za Učit. dom v Mariboru pa je to prvi dar povodom smrti vzornega tovariša! In vendar je bil pokojni Vrečko v prvi vrsti in povsod stanovsko skrajno zaveden učitelj in seveda od ustanovitve tudi član Učit. doma. Ali bi ne mogli zbrati med seboj vsaj tisočak za Učit. dom, da vklesemo njegovo ime med vzornike učiteljskega stanu v bodoči dom? Zato prosimo vse dobre znanke in prijatelje blagopokojnega Vrečka, da posnemajo vzgled gornjih tovarišev in se oddolže spominu vzornega prerano umrlega tovariša. Vsaj nekateri naj se zganijo in pobirajo med znanci v ta namen! Položnice jim pošlje na željo Učit. dom v Mariboru.

— Knjige Slovenske šolske Matice in delovna šola. V 9. številki »Učit. Tovariša« so bila navedena dela, ki jih izda SSM za leto 1929. Med deli sem opazil tudi »Osnovni razred« — delo tovariša Pibrovca, ki bo gotovo najbolj aktualno delo za učitelstvo osnovnih šol. Ker delo dobro poznam in sem imel priložnost v vsch podrobnostih preizkusiti Pibrovčeva navodila v lastnem razredu, kjer so učenci zabeležili prav lep uspeh, naj mi bo dovoljeno, da o delu spregovorim. Ne bom slavil g. pisca, ker vem da v svoji skromnosti tega ne trpi — pač pa poudarim dejstvo, da bo s tem temeljitim delom ustrezno slovenskemu učitelstvu vobče, posebno pa vsem onim, ki v resnici streme za tem, da dobe jasno sliko o delovnem pouku, ki naj dopusti, da se bo mladina razvijala v skladu z današnjo dobo samostojno. Opozarjam tudi na to, da delo ni bilo pisano na podlagi teoretičnih razprav, marveč je plod intenzivnega večletnega izkustva g. pisca, ki si iz golega idealizma in ljubezni do mladine, leto za letom izpopolnjuje znanje v inozemstvu, preizkuša in obdeluje, ker se zaveda, da ne oblikuje tajinstvenega življenja mrtve materije, marveč da mora biti učitelj umetnik, ki ima v živem ustvarjati in oblikovati. — Samo ta knjiga je že vredna svojih 30 Din — kaj šele vsa štiri dela, ki jih izda SSM. Presodite in uvideli boste, da se odbor zaveda svoje dolžnosti napram učitelstvu — tovariše pa pozivam, da se zavedajo tudi sami potrebe, da s svojim pristopom k SSM podporo odborovo delo in s tem najlepše dokumentirajo priznanje, ki ga odbor zasluži. Naj ne bo tovariša, ki bi ne bil član SSM. Zeleti pa bi bilo, da SSM rok za prijavo podaljša vsaj do 15. novembra t. l. — B.

— Učiteljsko društvo za srez Laško poziva svoje člane, da pošljejo nemudoma dr. štenemu blagajniku članarino za Gospodarsko poslovalnico v znesku po 7 Din, v kolikor že to niso storili.

— Kosmosova učila iz mehanike, elektrike, optike in kemije so kaj dobra učila za šolo in dom. Naročajo se potom Učiteljske gospodarske poslovalnice v Mariboru.

— Društvo upokojenega učiteljstva v Sloveniji je imelo dne 22. oktobra občni zbor v restavraciji »Novi svet«. Udeležilo se ga je mnogo upokojenega učiteljstva z dežele in mesta. Ob določenem času je otvoril predsednik g. Ivan Lokar občni zbor s pozdravom ter dal besedo tajniku Stritarju. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je imel odbor 11 sej. Društvo šteje 366 članov (sic). V tem poslovnem letu je na novo pristopilo 25 upokojencev (jenk) in umrlo 10 društvenikov. V znak počaščenja njihovega spomina so se navzoči dvignili raz sedežev in jim zaklicali trikratni Slava! Posmrtnina znaša trenutno 1830 Din, katera se nemudoma izplača preostalim. Bodril je na smoteno in vsestransko živahno agitacijo v prid društva. Mnogo je še upokojenega učiteljstva, ki še ni v naših vrstah. Društvo bi se okrepilo in razširilo tako, kakor je z ozirom na njegov plemeniti namen potrebno. Složno je treba graditi naprej in skrbno čuvati in ohraniti, kar imamo. Naš cilj bodi vzajemno in složno nuditi pomoč v sili in nesreči potrebnemu tovarišu, tovarišici. Nato je zelo izčrpno podal poročilo blagajnik g. L. Stiasny. Kljub skromnim dohodkom ima društvo zaznamovati zelo lep napredek. Rezervni fond znaša 20.000 Din gotovine, za kar gre blagajniku največja zahvala. Pregledovalci računov so našli vse v najlepšem redu. Predlog za oprostiti odboru in blagajniku je bil soglasno sprejet. Pri volitvi novega odbora je bil z listki soglasno izvoljen sedanji predsednik g. Ivan Lokar predsednikom društva. Z vzklikom se je pa volil ves ostali stari odbor. G. Stiasny je nato izčrpno poročal o prevedbi staropokojencev na dinarsko pokojnino. Stavilo se je tudi več umestnih predlogov. K sklepu je poročal tajnik Slovenske Matice g. Spende o enotnem društvu državnih upokojencev (nk) ter vabi navzoče na občni zbor tega društva dne 8. decembra 1929. Razvila se je glede pristopa našega društva k novemu splošnemu društvu državnih upokojencev živahna debata. Prevladalo je splošno naziranje, da naše društvo kot nekako posmrtno podporno društvo ne more biti član novega društva. Pač pa lahko vsak posameznik pristopi kot član novemu društvu. G. Kosce je zastopal naziranje, da bi se veliko več doseglo, ako bi se vsa društva z enakim ciljem in smotri združila v Savez, kateri bi zastopal vse težnje upokojencev. S tem je bil dnevni red izčrpan in g. predsednik je z zahvalo zaključil občni zbor.

— Ročni zemljevid Dravske banovine je izšel te dni v založbi Učit. doma v Mariboru. Ta zemljevid je pravzaprav ponatis Dimnikovega ročnega zemljevida bivše ljubljanske in mariborske oblasti, ki ga je izdal Učit. dom že pred tremi leti. Obsega pa že novo mejo banovine z izločitvijo Medjimurja in črnomeljskega sreza ter s priključitvijo črnomeljskega. Dasi je označena v novi izdaji še prejšnja meja med bivšo ljubljansko in mariborsko oblastjo, vendar to zemljevidu ni v kvar, ampak pravzaprav še v prednost. Saj je tem bolj razvidna izprememba po 3. okto-